

מחקר מדדי אלימות

מה ניתן ללמוד מכלי מדידה בדיווח עצמי הנהוגים בעולם?

מחקר מדדים מהעולם

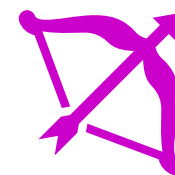
איך בוצע המחקר?

מיפוי השוואתי של שבעה כלים שונים וממצאיהם, בהתאם למגוון רחב של פרמטרים

מה ביקשנו להשיג?

להשען של הניסיון הקיים בעולם למדידת היקפי תופעת האלימות בזוגיות ולבחינתה באמצעות למידת החוזקות והחולשות של כלי דיווח עצמי קיימים

לאיזה צורך בוצע המחקר?

פיתוח כלי איסוף נתונים בדיווח עצמי למדידת היקפי תופעת האלימות בזוגיות בישראל

מחקר מדדים – צירי ההשוואה

נושאים לבחינה ושאלות מפתח ביחס למדדים השונים

תהליך איסוף הנתונים

- כיצד נאספים
הנתונים?
- האם ננקטים
אמצעי זהירות
וביטחון ומה הם?

משתנים

- באיזו מידה
המשיבים
נשאלים על
אלימות באופן
מפורש וישיר?
- מה משמש
כאינדיקטורים
לאלימות?
- אילו עוד משתנים
נאספים?

משיבים

- מהו מגדר
המשיבים?
- מהי נקודת המבט
של המשיבים?

הגדרת אלימות

- לאילו סוגי
אלימות יש
התייחסות?
- מי נחשב כסובל
מאלימות?

מטרות ונושאים נבחים

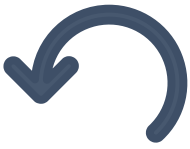
- מהי התופעה
הנבחנת?
- מהן שאלות
המחקר?

מחקר מדדים – ממצאים מרכזיים

נושא נדון: מטרות ונושאים נבחנים

מהן שאלות המחקר ביחס לאלימות בזוגיות?	מהי התופעה הנבחנת?
<p>זיהינו מספר שאלות שחוזרות על עצמן במדדים רבים:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) מהו היקף התופעה? (2) מהם המאפיינים הדמוגרפיים ומאפייני הרקע של התוקפים/ות והנפגעים/ות? (3) מהם גורמי הסיכון וגורמים מגנים? (4) מהן ההשלכות הבריאותיות והנפשיות של אלימות בזוגיות? (5) מהן תגובות הנפגע/ת לפגיעה בזוגיות (האם דיווחו, למי, ואם לא – למה)?	<p>בכל המדדים נבחנת תופעת האלימות זוגיות כמקרה פרטי של תופעה רחבה יותר: אלימות כנגד נשים, אלימות במשפחה או אלימות באופן כללי</p>

מחקר מדדים – ממצאים מרכזיים

נושא נדון: הגדרת אלימות

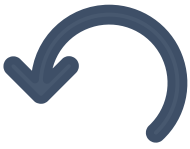
מי נחשב כסובל/ת מאלימות?	לאילו סוגי אלימות יש התייחסות?
<ul style="list-style-type: none"> • ביחס לאלימות פיזית/מינית – בכל המדדים, מספיק שהמשיב/ה סובל/ת מביטוי אחד של אלימות פיזית/מינית בשביל להיחשב כסובל/ת מאלימות פיזית/מינית בזוגיות • ביחס לאלימות נפשית - יש שונות בין המדדים במי נחשב/ת כסובל/ת מאלימות נפשית. לפעמים על המשיב/ה לדווח על שלושה ביטויים ומעלה, לפעמים עליו/ה לדווח על שילוב של ביטויים ותחושת פחד • מאופן הצגת הממצאים נראה שבמרבית המדדים מובלעת היררכיה בין סוגי האלימות: אלימות נפשית (בהגדרותיה השונות, לרבות כלכלית/סייבר) מהווה קטגוריה שאינה שוות ערך בחומרתה לאלימות פיזית או מינית. לדוגמה:<ul style="list-style-type: none"> ○ בחלק מהמדדים, רק מי שסובל/ת מאלימות פיזית או מינית נחשבת כסובלת מאלימות. כלומר, המשיבות/ים הסובלות/ים מאלימות נפשית לבדה אינן נכללות בחישוב הכולל של שיעור הסובלות/ים מאלימות ○ גם המדדים אשר מחשיבים את הסובלות/ים מאלימות נפשית כסובלות/ים מאלימות בזוגיות מציגים את הממצאים לגבי אלימות נפשית בנפרד	<ul style="list-style-type: none"> • כל המדדים מתייחסים לאלימות פיזית ומינית • כל המדדים מבחינים בין אלימות פיזית/מינית לאלימות לא פיזית, אך ההתייחסות לאלימות לא פיזית היא בשמות שונים. שמות לדוגמה: Psychological aggression, Emotional abuse, Psychological violence ועוד. • ביטויים רבים של אלימות לא פיזית חוזרים בכל המדדים – בעיקר היבטים של שליטה והשפלה • אף מדד לא מתייחס לאלימות כלכלית או אלימות סייבר כסוג אלימות מובחן (מאלימות לא פיזית). במדדים ספורים כן מופיעים היבטים של אלימות כלכלית או אלימות סייבר תחת אלימות לא פיזית • באף אחד מהמדדים אין התייחסות לביטויים של אלימות רוחנית

מחקר מדדים – ממצאים מרכזיים

נושא נדון: משיבים

מהי נקודת המבט של המשיבים?	מהו מגדר המשיבים?
<p>בכל המדדים נקודת המבט של המשיבות/ים היא של נפגע/ת פוטנציאלית ולא של פוגע/ת פוטנציאלי. זאת על אף ששתי נקודות המבט הללו אינן מוציאות זו את זו</p>	<p>במרבית המדדים בוחנים אלימות בזוגיות כנגד נשים ורק במעטים נמדדת אלימות בזוגיות גם כנגד גברים. יש לזכור עם זאת כי מדדים רבים עוסקים באלימות בזוגיות כמקרה פרטי של תופעת האלימות כנגד נשים</p>

מחקר מדדים – ממצאים מרכזיים

נושא נדון: אינדיקטורים

אילו משתנים נוספים נאספים?	מה משמש כאינדיקטורים לאלימות בזוגיות?	מהי מידת הישירות והמפורשות של השאלות על אלימות?
<ul style="list-style-type: none"> • מאפיינים של הנפגעות/ים והתוקפים/ות (גיל, השכלה, מצב משפחתי, אתניות, איזור מגורים, היסטוריה של אלימות במשפחה, שימוש באלכוהול וסמים, עמדות ביחס לזוגיות ואלימות ועוד) • מאפיינים של מערכת היחסים (מאפייני משק בית, מספר ילדים, סטטוס מערכת יחסים ועוד) • משתני רקע (מאפייני קהילה, מעגלי תמיכה, קרבה פיזית למשפחה ועוד) • תגובה לאלימות (האם דיווחו, למי, מדוע לא ועוד) • השפעה והשלכות של התמודדות עם אלימות (פגיעות פיזיות, פגיעות נפשיות, צורך בטיפול רפואי, שימוש בתרופות/באלכוהול/בסמים ועוד)	<p>ביחס לאלימות פיזית או מינית: רק התנהגויות (האם המשיב/ה סבל/ה מאחת או יותר מההתנהגויות המתוארות)</p> <p>ביחס לאלימות לא פיזית: התנהגויות ולעתים שילוב של התנהגויות ותחושות (פחד, לחץ מצוקה ו/או נזק רגשי אחר)</p>	<p>בכל המדדים, המשיבות/ים מתבקשות/ים להתייחס לביטויים מאוד מפורשים של אלימות (מכל הסוגים) ולדווח עליהם. על אף החשש לפיו התייחסות מפורשת לאלימות ונגזרותיה פוגמת בנכונות לדיווח, לא נראה שהמדדים מנסים לעדן את הניסוחים של ביטויי האלימות. התוצאה היא שהמשיבות/ים נשאלות/ים באופן כמעט ישיר "האם הן/ם סובלות/ים מאלימות בזוגיות?"</p>

מחקר מדדים – ממצאים מרכזיים

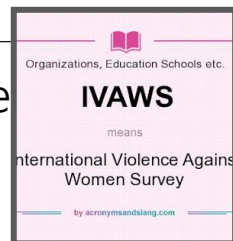
נושא נדון: תהליך איסוף הנתונים

האם ננקטים אמצעי ביטחון ואילו?	כיצד נאספים הנתונים?
המדדים נוקטים באמצעים מגוונים לשמירה על הסודיות והביטחון. המשותף כמעט לכולם הוא הכשרה ייעודית לסוקרים לפני איסוף הנתונים	במרבית המדדים, הנתונים נאספים באמצעות ראיון פנים אל פנים. בחלק קטן באמצעות ראיון טלפוני

המדדים שנלמדו לעומק במיפוי השוואתי

The International Violence Against Women Survey (IVAWS)

Demographic and Health Survey (DHS)

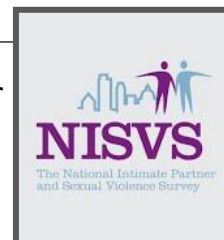
World Health Organization

Crime Survey for England and Wales (CSEW)

National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS)

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)

Personal Safety Survey (PSS)

מדד WHO – תעודת זהות

מדד בינלאומי של ה-World Health Organization

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משתמש, באיזו תדירות ושנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
<p>1. פסיכומטריקה בעייתית באינדיקטורים רבים (שילוב של מספר התנהגויות בשאלה אחת וערבוב בין ביטויים התנהגותיים של התוקף לחוויות סובייקטיביות של הנפגעת)</p> <p>2. מוגבל מבחינת סוגי האלימות (לא כולל למשל התייחסות לביטויים של אלימות כלכלית)</p>	<p>1. עבודת מחקר מקיפה, ממנה שואבים רוב המדדים האחרים.</p> <p>2. כולל התאמה (ודרכים לייצר התאמה) לאוכלוסיות מוחלשות - גם מבחינת נוסח הסקר וגם מבחינת אופן העברתו.</p>	<p>צוות החוקרים כלל מומחים מכל מדינה שמשתתפת שהיה אמון על התאמה תרבותית. ככל מדינה נערכו ראיונות עם כחמש נשים שחוו אלימות מבן זוג. נערכו קבוצות מיקוד עם מגוון רחב של אוכלוסיות. השאלון נשען על כלים קיימים ועודכן לאחר פיילוט ראשוני, ולאור אינפוט של החוקרים לאורך התהליך.</p>	<p>1. למדוד את היקף תופעת האלימות כנגד נשים</p> <p>2. לבחון קשרים (השלכות) בין אלימות בן זוג לבין בריאות</p> <p>3. לזהות גורמי סיכון וגורמים "מגנים" לאלימות מצד בן הזוג</p> <p>4. לזהות דרכי התמודדות של נשים עם אלימות מצד בן זוג</p>	<p>הסקר פותח על ידי ה-WHO, הועבר במהלך 2000-2004 במספר מדינות והמחקר פורסם ב-2005. מאז מדינות וארגונים שונים עושים שימוש בכלי מדידה זה. אחת לכמה שנים ארגון הבריאות העולמי אוסף נתונים מסקרים שמועברים ברחבי העולם, לפי מספר קרטיריונים, ומחשב אומדן ברמות שונות להיקף התופעה. ב-2021 יצא דוח חדש ומעודכן ביחס לשנים 2000-2018</p>	<p>Bangladesh, Brazil, Peru, Thailand, the United Republic of Tanzania, Ethiopia, Japan, Namibia, Serbia Montenegro, Samoa</p>	<p>אלימות נגד נשים</p>

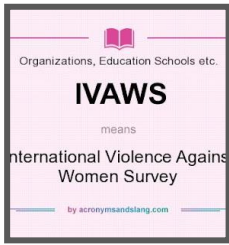

מדד DHS – תעודת זהות

מדד בינלאומי של ה-Demographic and Health Survey Program במימון USAID

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משתמש, באיזו תדירות ושנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
מועבר בהיקף נרחב מאוד, גם מבחינת מספר מדינות וגם מבחינת תדירות לאורך השנים. בהתאם מאפשר השוואה בין מדינות כמו גם ומעקב אחר בכל מדינה שינויים.	בהשוואה למדדים האחרים הוא יותר דל, גם מבחינת התוכן והמשתנים שמרכיבים, אותו וגם מבחינת עומק הניתוחים המוצגים בדוח	המדד פותח לאחר התייעצות עם מומחים החוקרים אלימות במשפחה, מומחים בנושא מגדר ומומחי פיתוח סקרים. הסקר דוייק ועודכן לאחר שבוצע פיילוט בשנת 1998 בניקרגואה.	לייצר מסד נתונים לצרכי מעקב אחר התופעה הנמדדת לצרכי הערכת אימפקט של פרויקטים ומיזמים בתחומי בריאות, חברה ותזונה	נמדד לראשונה בשנת 2000. מאז מועבר במדינות שונות בתדירות משתנה	מדינות מתפתחות רבות	אלימות מצד בן זוג כמקרה פרטי של אלימות מבוססת מגדר

מדד IVAWS – תעודת זהות

מדד בינלאומי של ה-HEUNI וה-UN

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משמש, באיזו תדירות ומהי שנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
<p>1. פסיכומטריקה בעייתית באינדיקטורים רבים (שילוב של מספר התנהגויות בשאלה אחת)</p> <p>2. לא כולל התייחסות לסוגי אלימות פרט לפיזית ומינית</p>	<p>1. עבודת מחקר מקיפה, הנשענת על ניסיון וידע של Statistic Canada</p> <p>2. כולל ניתוחי עומק על התופעה, גורמי הסיכון שלה והשלכותיה.</p>	<p>צוות החוקרים כלל מומחים מכל מדינה שמשתתפת שהיה אמון על התאמה תרבותית. ככל מדינה נערכו ראיונות עם כחמש נשים שחוו אלימות מבן זוג. נערכו קבוצות מיקוד עם מגוון רחב של אוכלוסיות. השאלון נשען על כלם קיימים ועודכן לאחר פיילוט ראשונית ולאור אינפוט של חוקרים לאורך התהליך</p>	<p>1. לקדם ולהטמיע מדידה של אלימות נגד נשים במדינות ברחבי העולם, במיוחד במדינות מתפתחות, לצרכי מחקר ועיצוב מדיניות.</p> <p>2. לבצע מחקר השוואתי בין מדינות לצורכי למידה מפרקטיקות מוצלחות</p>	<p>הועבר במהלך 2000-2005 בהובלת צוות המחקר. לאחר מכן הסקר הוצע למדינות ברחבי העולם ומיושם באופן עצמאי על ידן</p>	<p>Australia, Costa Rica, Czech Republic, Denmark, Greece, Hong Kong, Italy, Mozambique, Philippines, Poland, Switzerland, Italy</p>	<p>אלימות נגד נשים</p>

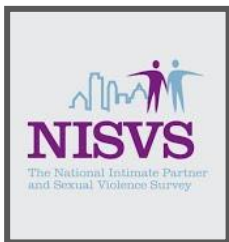

מדד FRA – תעודת זהות

מדד בינלאומי של ה-EU Union Agency for Fundamental Rights

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משמש, באיזו תדירות ומהי שנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
<p>1. המדד הועבר רק פעם אחת ב-2012, מה שעשוי להפוך אותו למיושן (לאור התקריות המרובות בעשר השנים האחרונות) ומה שמעיד אולי על עלויות גבוהות</p> <p>2. פסיכומטריקה בעייתית של אינדיקטורים רבים (שימוש בפעלים רבים שזורשים פרשנות ושילוב של מספר התנהגויות בשאלה אחת)</p>	<p>1. המדד כולל ביטויים לסוגי אלימות מרובים. עיבוד הנתונים כולל ניתוחים מרובים המאירים היבטים מגוונים של התופעה. 2. הממצאים כוללים פילוח שמציג את הפערים בשכיחות התופעה בין נשים בזוגיות עם גבר/ עם אישה</p>	<p>נערכו פגישות התייעצות עם חוקרים מהאקדמיה בתחום האלימות נגד נשים וכן עם נכציגים מהמשלה. פיילוט של השאלון הועבר לשתי קבוצות אוכלוסיה - מזוהות כנפגעות מאלימות ואוכ' כללית. הקבוצות כללו נציגות מכל מדינה באיחוד האירופי.</p>	<p>1. לייצר מסד נתונים ראשון מסוגו במדינות האיחוד, אודות ההיקף, המאפיינים וההשלכות של תופעת האלימות כנגד נשים, ואשר ישמש קובעי מדיניות ויהווה בסיס לתכנון התערבויות 2. לייצר בסיס להגדרת אלימות נגד נשים כהפרה של זכויות בסיסיות</p>	<p>הועבר פעם אחת ב-2012</p>	<p>מדינות האיחוד האירופי</p>	<p>אלימות נגד נשים</p>

מדד NISVS – תעודת זהות

מדד אמריקאי של ה-National Center for Injury Prevention and Control

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משמש, באיזו תדירות ומהי שנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
הדיווח מסורבל, מאוד לא ברור וקשה ללמוד ממנו	כיסוי נרחב של ביטויים בחלק מסוגי האלימות.	הכלי מבוסס על כלים קיימים (ובפרט, על ה-National Violence Against Women Survey) ונבנה לאחר פיילוט ראשוני ואינפוט מצד פאנל מומחים שהתכנס לצורך המחקר	<ol style="list-style-type: none"> לבחון את ההיקף והמאפיינים של אלימות מינית אלימות מסוג stalking ואלימות מצד בן/בת זוג לאפיין גורמי סיכון לסובלים מאלימות מהסוגים הנבחרים לתאר את המבנה וההשלכות של אלימות מצד תוקפים מסוגים שונים לבחון את ההשלכות הבריאותיות של אלימות מהסוג הנבחר 	הסקר הועבר פעמיים בין השנים 2010 ל-2015	מדינות ארצות הברית	אלימות מינית ואלימות מצד בן/בת זוג

מדד CSEW – תעודת זהות

מדד בריטי של ה-Office of National Statistics

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משמש, באיזו תדירות ומהי שנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
<p>מועבר בתדירות גבוהה המאפשרת מעקב אחרי מגמות. מדובר בסקר ותיק ולפיכך עבר פיתוחים והשלמות לצורך התאמה לצרכים עכשוויים</p>	<p>בהשוואה למדדים האחרים החישובים של סוגי אלימות מסוימים מתבססים על מספר קטן של שאלות (לדוגמה אלימות פיזית נמדדת רק בעזרת שאלה אחת). זה עשוי להגדיל את טעות המדידה</p>	לא פורסם	לאסוף נתונים על אלימות ופשיעה ממקורות אחרים שאינם דורשים דיווח לגורמי אכיפה	הסקר מועבר כל שנה (החל משנות ה-80) כאשר הניתוח המפורט על אלימות בין בני זוג מתרחש אחת לכמה שנים. שנת מדידה אחרונה (כולל אלימות בני זוג): 2020	הממלכה המאוחדת	אלימות כללית

מדד Personal Safety Syrvey – תעודת זהות

מדד אוסטרלי של ה- Australian Bureau of Statistics

סיכום לצרכי פיתוח המדד הישראלי		אופן פיתוח המדד	מטרת המדידה המוצהרת	שימוש במדד – מי משמש, באיזו תדירות ומהי שנת מדידה אחרונה	מדינות	התופעה הנמדדת
יתרונות	חסרונות					
<p>1. בהשוואה למדדים האחרים החישובים על אלימות מיני מתבססים על שאלה אחת.</p> <p>2. פסיכומטריקה בעייתית של אינדיקטורים רבים (שילוב של מספר התנהגויות בשאלה אחת)</p>	<p>פירוט מפורט של ההגדרות ושל תהליך פיתוח הסקר באופן המאפשר למידה</p>	<p>עבודה בשיתוף צוות מומחים מייעץ ממגוון גופים (אקדמיה, שטח, ממשלה). כחלק מהבדיקה של השאלון הוא הועבר למשיבים שידוע שחוו אלימות. המטרה העקרית של שלב זה הייתה לראות את התגובה שלהם לתוכן של השאלות ולקבל מהם פידבק, ולבחון האם התוכן של השאלון עובר באופן יעיל על קבוצה שידוע מה אמורות להיות התוצאות לגביה</p>	<p>1. לאמוד את תופעת האלימות כנגד גברים ונשים באוסטרליה</p> <p>2. לאסוף מידע על מידת הביטחון של גברים ונשים באוסטרליה בביתם ובקהילתם</p> <p>3. להעלות מודעות לחשיבות של נתונים אודות אלימות בהקשרים שונים דרך יצירת מסד נתונים נרחב</p>	<p>עד עכשיו פורסמו שלוש מדידות (2005, 2012 ו-2016)</p>	<p>אוסטרליה</p>	<p>אלימות כלפי גברים ונשים ומידת הביטחון של אנשים בביתם ובהקהילה</p>

